

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 :: Publicerad den 2 november 2011

Utskriftsvänlig pdf-fil

[Läs mer om idrott och filosofi på idrottsforum.org](#)[Läs mer om idrott och genus på idrottsforum.org](#)

För 10 000 år sedan var alla anatomiskt moderna människor jägare-samlare, det vill säga att de levde av att jaga och döda djur och att samla och tillreda ätliga växter av olika slag. Så småningom började de följa efter hjordar av vilda djur, de lärde sig tämja dem... och resten är historia. Behovet av att jaga för att skaffa föda levde kvar i ytterligare tusentals år, och finns fortfarande på olika ställen i världen. Man villebrådsjakten har inte upphört i de moderna västerländska samhällen där den inte längre är nödvändig. Jakten har istället för många blivit en fritidssysselsättning, även om den formen av rekreation ibland kan ha positiva sidoeffekter för exempelvis viltvården. Många tycker nog att jakt även idag är ett acceptabelt sätt att skaffa mat, medan många andra tycker att det är etiskt tvivelaktigt att döda Bambi för blotta nöjet. "What You Can't Learn from Cartoons: Or, How to go Hunting After Watching Bambi" är titeln på ett av bidragen i Nathan Kowalskis antologi *Hunting: In Search of the Wild Life*, som ingår i Wiley Blackwells serie *Philosophy for Everyone*. Vi bad Kim Wickman, som själv jagar i blygsam utsträckning, att läsa Kowalskis bok för idrottsforum.org. Hon hittade flera texter som var av intresse, bland annat en med en viktig genusdiskussion i relation till jakten, men antologin som helhet präglas av stor spretighet.

Filosofiska aspekter på jakt

Kim Wickman

Pedagogiska institutionen, Umeå Universitet

Nathan Kowalsky (red)**Hunting: In Search of the Wild Life**

258 sidor, hft.

Oxford, Oxon.: [Wiley Blackwell](#) 2010

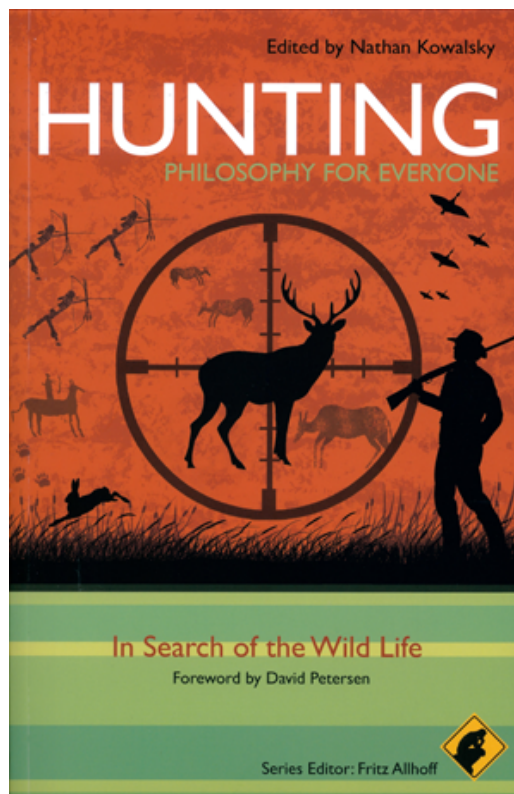
(Philosophy for Everyone)

ISBN 978-1-4443-3569-9

Det är tidig morgon. Några vargaktivister åker längs skogsvägarna för att störa den pågående vargjakten. En bild på några av aktivisterna har under en tid cirkulerat på internet. Iförda rånarlavor poserar de med luftgevär framför en fingerat död jägare. På en annan plats och under pågående älgjakt avlossar en man ett skott som av misstag träffar hans son i bröstkorgen. Sonen får livshotande skador. Dessa två händelser är hämtade från svenska kvällstidningar och har relevans för den debatt om jakt som pågår i Norden och många andra platser i västvärlden. Händelserna väcker etiska frågor om liv och död och om rätten att tolka, företräda, bevara eller utmana jakt i modern tid.

Enligt Nathan Kowalsky, redaktör för och huvudförfattaren till antologin *Hunting: In Search of the Wild Life*, har jakt ur ett historiskt perspektiv utgjort en viktig hörnsten i konstnärliga, religiösa och filosofiska traditioner. Trots att jakten är äldre

än civilisationen fortsätter den att vara kontroversiell och utmanar människan med existentiella frågor om liv och död, etik och moral. Boken är enligt huvudförfattaren en provocerande samling essäer från hela det akademiska och icke-akademiska spektret som rör sig långt bortom välbekanta argument och debatter om jakt. Antologin innefattar bidrag från nitton författare med skilda relationer och erfarenheter av jakt. Dessa bygger sina texter på jaktrelaterade ämnen och självupplevda erfarenheter hämtade främst från norra Europa, Kanada och USA. Boken

vänder sig till en vid läsarkrets och problematiserar jakten i det moderna samhället där tillgången på föda inte längre är det primära skälet till att döda vilt. Enligt Nathan Kowalsky är det lätt att avfärda jägare som barbariska och obildade vilket sällan leder till en nyanserad och saklig samhällsdebatt om jaktens betydelse och inverkan på miljö och människa. Antologin syftar därför till att komplettera bilden av jägaren och till att ge nya perspektiv på frågor om jaktetik och moral, jägares erfarenheter och perspektiv på jakt, relationen mellan människa, djur och natur och jaktens historiska, kulturella och politiska ställning. Med anledning av att många människor i dag saknar egna erfarenheter av jakt syftar antologi även till att förmedla en vidare och djupare förståelse för jaktens roll och betydelse i modern tid. Flera författare har valt att inleda med en jaktrelaterad upplevelse från barn- eller ungdomsåren och avsluta med en nyttomoralisk, utilitaristisk reflektion till jaktens försvar. Flera författare ställer även frågan om jakten har spelat ut sin roll och om det över huvudtaget kan anses etiskt försvarbart att jaga för nöjes skull. Boken problematiserar även andra etiska dilemman som uppstår i relationen mellan jägare och vilt som exempelvis om det finns jaktformer som kan sägas vara etiskt försvarbara och av vem och under vilka villkor sådan jakt i så fall kan bedrivas. Boken är indelad i fyra sektioner under vilka samtliga kapitel är sorterade. Nedan följer ett urval av författarbidrag som på olika sätt kan väcker nya tankar kring relationen mellan människa och miljö i ett jaktrelaterat sammanhang.

Liza Krets, som är en av antologins få författare som tar ställning mot jakt, avfärdar ett av jägarnas starkaste argument nämligen att jakt är en viltvårdsinriktad insats som bidrar till ökad artrikedom och biologisk mångfald. Tvärtom, menar författaren är jägarnas avsikt med traditionella viltvårdsåtgärder som exempelvis stödutfodring och predator kontroll en skenmanöver med avsikt att gynna det jaktbara viltet. Ekosystemet upprätthålls bäst genom att tillåta arter självreglering i den miljö där de existerar, hävdar hon.

” *Insikten om jaktens betydelse för reglering av hjort och gnagare och tillgången på lokalproducerade ekologiska grödor fick honom att hamna i ett moraliskt dilemma.*

Ett tankeväckande inslag är Tovar Cerulli som med inlevelse och engagemang berättar om hur han konverterade från vegan och icke-jägare till köttätare och jägare och de etiska och moraliska överväganden som slutligen ledde fram till hans beslut. Insikten om jaktens betydelse för reglering av hjort och gnagare och tillgången på lokalproducerade ekologiska grödor fick honom att hamna i ett moraliskt dilemma. Genom att själv börja jaga upplevde Tovar Cerulli att han uppnådde en större förståelse för det lokala ekosystemet och att hans förhållningssätt till naturen förändrades från betraktare till deltagare. Enligt Cerulli handlar jakt om respekt för allt levande och insikt om kretsloppet och människans ansvar som individ och som kollektiv att förvalta och stärka biologisk mångfald och att bevara ekosystemens funktioner.

Det kanske mest utmanande inslaget i föreliggande antologi är Debra Marskin som problematiserar jakt ur ett genusperspektiv. Författaren hävdar att kvinnor jagar av samma anledning som män men att kvinnors jakt inte fått ett adekvat utrymme i historieskrivningen. I jaktrelaterade studier har antingen kvinnors jakt förbisetts eftersom jägare oreflekterat förutsatts vara män eller så har kvinnors jakt inte ansetts betydelsefullt att studera. Vidare hävdar Debra Marskin att i likhet med krig och idrott har kvinnors tillträde och deltagande i jakt kontrollerats av män. I takt med att andelen amerikanska manliga jägare minskade under 1980-talet började jaktindustrin succesivt uppmärksamma kvinnliga jägare och de betraktades i högre utsträckning än tidigare som självständiga och aktiva jägare, vilket har gynnat kvinnors möjligheter till jakt.

Sammanfattningsvis är antologins fördel att den ger en berikande bild av jaktrelaterade reflektioner som sammanflätar etik, moral, nutid, dåtid, kultur och existentiella aspekter på jakt. Dess nackdel är att den är spretig. Antologins fyra sektioner fungerar inte som vägledning för läsaren då innehållet i varje enskilt kapitel inte alltid följer sektionens angivna tema. Trots att boken i hög grad uppfyller det som huvudförfattaren utlovar, nämligen en bredd och ett djup vad gäller jaktrelaterade aspekter är de mesta välbekant och utmaningarna uteblir. Antologin präglas bitvis av ett naturromantiskt skimmer som exempelvis i Lisa Kretz kapitel där hon argumenterar mot jakt och för en total självreglering av viltpopulationerna. Här förbiser och utelämnar författaren faktorer som i hög grad begränsar en självreglering. Sekel av markanvändning har omöjliggjort självreglering och det finns således ingen naturlig balans att återvända till. En expanderande jord- och skogsbrukssektor och en utbyggnad av transportsystem och infrastruktur är ytterligare exempel på begränsande faktorer som inte problematiseras.

Av nitton författare är fyra kvinnor och av samtliga bidrag är det bara ett, Debra Marskins, som problematiserar jakt ur ett genusperspektiv. I Sverige och övriga Norden, i likhet med USA, minskar andelen magol

nliga jägare, medan andelen kvinnliga jägare ökar. Trots att andelen kvinnor ökar i jaktorganisationernas beslutande organ är andelen kvinnor fortfarande låg. Jaktorganisationerna i Västvärlden och de Nordiska länderna är relativt slutna sammanhang där det fortskridande jämställdhetsarbetet (där det existerar) präglas av en ovilja att tala om makt, privilegier och resursfördelning. Fler bidrag med kritiska perspektiv på männens dominans och tolkningsföreträde i jaktrelaterade sammanhang hade således varit önskvärt.

 Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com